<u>ޝައިޚު މުޙައްމަދު ބިން ޢަބްދުލް ވައްހާބު رحمه الله ވިދާޅުވިއެވެ:</u>[1]

ތިބާގެ މައްޗަށް ވާޖިބުވެގެންވަނީ: ހަތަރު މައްސަލައެއް ދަސްކުރުމެވެ.

- <u>ފުރަތަމަ:</u> الله ތަޢާލާ، ހިދާޔަތާއި ޙައްޤު ދީނާއިގެން މުޙައްމަދު صلى الله عليه وسلم ފޮނުއްވެވިއިރު، އެންމެ ފުރަތަމަ ކަލިމައެއްގެ ގޮތުގައި އެކަލާނގެ ޙަޟްރަތުން ފޮނުއްވެވި ވަޙީކުރައްވައިގެންނެވެ: އެއީ އެކަލާނގެ މިބަސްފުޅެވެ:

{يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ . قُمْ فَأَنْذِرْ . وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ.}[2]

މާނައީ: "އޭ ފޮރާންނަވައި (ގައިގަޅުގައި) އޮޅުއްވައިގެން އޮންނެވި ކަލޭގެފާނެވެ! ކަލޭގެފާނު ތެދުވެވަޑައިގެން އިންޒާރުކުރައްވާށެވެ! އަދި ކަލޭގެފާނުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ ބޮޑުކުރައްވާ މާތްކުރައްވާ (ވިދާޅުވާށެވެ.)"

އަދި އެކަލާނގެ ބަސްފުޅުގައިވާ: (...އަދި ކަލޭގެފާނު އިންޒާރުދެއްވާށެވެ!) އެބަހީ: الله އާއި ޝަރީކު ކުރުމުން އިންޒާރުދެއްވާށެވެ. އަދި އެބައިމީހުން އެކަންތައް (އެބަހީ: الله އާއި ޝަރީކު ކުރުމުގެ ބަދަލުގައެވެ) ކުރަމުން ގެންދިޔައީ ދީނެއްގެ ގޮތުގައެވެ. އެކަންތައް ދޫކޮށް އެބައިމީހުން الله ތަޢާލާއާއި ކައްތަންވެގަތުމެވެ. (އެކަލާނގެއާއި ޝަރީކު ކުރުމުން ދުރުވެގަތުމަށް އިންޒާރުދެއްވާށެވެ) މާނައީ ބަދަލު ނުކުރެވޭވަރަށް އަނިޔާވެރިކަމާއި، ފާޙިޝް ކަންތަކަށް އެބައިމީހުން އަރައިގަންނަމުންދާ ބާރުގައެވެ. އަދި އެބައިމީހުންނަށް އެކަންތަކާ ތަފާތްކަން އެނގެއެވެ.

[1] ބަލާ الدرر السنية: ١/ ١٢٠-١٢٤ ގައިވާ ރިސާލާއެވެ.

[2] المدثر: ١-٣

ފަހެ މިކަންތައް ހަނދުގަން ފަހުމްވާ ބުނެގަތުމަށް މީހާ، (އަކަލްތެރިޔާ:) ޚިޠާބުން ނުވަތަ މަންމައިންނާއި އުދުރުންނާއި ކައިވެނިކުރުމުން ދުރުވެގަތުމަށް އިންޒާރުދެއްވުމުގެ ކުރިން، އެބައިމީހުން އެކަލާނގެއަށް ކޮށްދޭން الله ތަޢާލާއާއި ކުޅެނގެވުމުން ގެންދިޔަ ކަންތައްކުރުން ދުރުވެގަތުމަށް އިންޒާރުދެއްވުމަށް އެކަލާނގެ އެކަށޭގޮތަށް އަދުރުކުރުއްވިކަން އެނގޭ، އަދި އެބައިމީހުން އެކަލާނގެ ޝުކުރުކުރީ ކޮބައިކަން އެނގިއްޖިހާކަން ބޭނުންތަކާ ޙަޖައިބާ ކުރުވަނިވި ކަންތައް އެނގޭހެއްޖެވެ. ހެއްބަލާތި އަދުގެ މިސްތަކުން ކުރުމުން މިގެންދާ ޝުކުރުކުރުމުގެ އެބައިމީހުންގެ ޝުކުރު ކުޑަވެގެންވާކަން އެނގެން އެނގިއްޖެނަމައެވެ. އަދި އެކަލާނގެ މިބަސްފުޅުގައިވާ ފަދައިންނެވެ:

{وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ.} [3]

މާނައީ: "އިންސާނާއަށް އުނދަގޫއެއް ޖެހިއްޖެނަމަ (އެކަލޭގެ ރަސްކަލާނގެ) އާދޭސް ވެރިރަސްކަލާނގެ ރަޙްމަތަށް ރުޖޫޢަވެ ދުޢާ ކުރެއެވެ. ދެން، އެކަލާނގެ ނިޢްމަތެއް ދެއްވައިފިނަމަ، އޭނާ ކުރީގައި ދުޢާކުރި އެއްޗަކާ (އެބަހީ الله) ހަނދާން ނެތިގެންދެއެވެ. އަދި الله އަށް ޝަރީކުންތަކެއްލައެވެ. އަދި އެކަލާނގެ މަގުން (މީހުން) ފުރެއްދުމަށެވެ. ކަލޭގެ ކުފުރުން ވިދާޅުވާށެވެ! ކަލޭގެ ކުފުރާއެކު ކުޑަދުވަސްކޮޅަކަށް ދުނިޔޭގައި އަރާމުކުރާށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން، ކަލޭވަނީ ނަރަކައިގެ އަހުލުވެރިންގެ ތެރެއިންނެވެ."

- ދެވަނައީ: އެކަލާނގެ އެބައިމީހުންނަށް ޝުކުރުކުރުން އިންޒާރުދެއްވިއިރު ތަޢުބީރުކޮށް އަދުރުކުރެއްވިއެވެ. އެތައުބީރަކީ: الله އަށް ދީން ޚާލިޞްކުރުމެވެ. އަދި އެކަލާނގެ

[3] الزمر: ٨

ބަސްފުޅުގައިވާ: (އަދި ކަލާނގެފާނުގެ ފޮނިރަސްކަލާނގެ ބޮޑުކުރައްވާ މާތްކުރައްވާ (ވިދާޅުވާނެތެވެ.)) ގެ މާނައަކީ އެއީއެވެ. އެބަހީ: އެކަލާނގެއަށް އިޚްލާޞްތެރިވުމުން ކަލާނގެފާނު އެކަލާނގެ ވަލީވެރިކުރައްވާނެތެވެ. އަދި އެއާއަޅައިގެ މުޚާލަފާ ބަސްދީގެ ތަކުބީރުކުރުމާއި އަދި އުސޫލުތަކެއްވެސް ނޫނެވެ. އެހެނީ ބަސްދީ ޝަރުޢީދަލީލުވެސް ދަތިނާގައެވެ. ދެންފަހު އިޚްލާޞްތެރިކަމުގެ ފާރާން ހަޤީ، އަދި އިޚްލާޞްތެރިކަމަކީ ކޮބައިކަން ރަނގަޅަށް ދެނެގަނެގެން މެނުވީ ޝަރުޢު ދީނުގެޙުކުމްތަކުން ފުރިހަމައަށް ނުކުރާނެކަން އިސްލާމްކަން އެނގިއްޖެނަމަ، އަދި މިއަދުގެ ދީނަ މިސްކީނުން ހިލާރުޖޭގައި އިޚްލާޞްތެރިވުމާއި ބޭފުޅުންނަށް ދުޢާކުރުން ދުނިޔާވީ އެބޭފުޅުންގެ ޝުކުރު އުނިކުރުވުންތަކުގައި -އެއީ އިސްލާމްދީނަށް ﷲ ގެ އަމާ އަދި ރަސޫލާކަމުގައި، އަދި ﷲ ތަޢާލާއާއި އެކުގައި އެކަލާނގެފާނަށް އަގުކަން ނުކުރެވޭނޭކަމަން މުޙައްމަދު صلى الله عليه وسلم ހަބަރުދެއްވިހިނދު، އެކަލާނގެފާނު އިސްލާމްދީނަކީ ނުބައި ބަދުބަސް ބުނަނީކަމަށް ނަސޭހަތާއިން ބުނިފަދައިންނެވެ-، ފަހު މިހުރިހާ ކަމެއް ދެނެގަނެއްޖެ މިހާރަކަން އިސްލާމްދީނުގެ ބިރުވެރިކަން އެނގުމަށްޓަކައެވެ! ހާއްސަކޮށް އެބައިމީހުންނަށް އިޚްލާޞްތެރިވުންކަން ޙަޤީޤަތުގައި ވާނެ މީހުން ހުރި ކަށަވަރު ހިތް ދަކަން ގެނެސްދިނުމެވެ! އެބައިމީހުން މިސައްސަލައިގެ އަރުތުވިރިން (އެބަހީ: ބާޠިލުންގެ ކިބައިން ކަންކަމުން އެދި ދުޢާކުރުމާއި އެފަދަ ކަންކަމާ ޝިރުކުކަމުގައި ބުނާ މީހުން)ނާއި ބަޣާވާތްތެރިވެ، އަދި (އިޚްލާޞްތެރިންކަން ދަރުވާލުގާ އެމީހުން) އެފަދައިން ބޭނުން ނަބުވްވަތްތަކު މިހަނު ކާފިރުކަން، އަދި އަރުބު ބުޚާރިބުގެ ޤުއްބާއި ކަތްވާޖުގެ ޤުއްބާއި އަދި ތަޢުލީމީތަން އަދަކަންކުރާ ދިނުންނާއިއެކި އެބައިމީހުންނާއި ދުރުކަން ރަސްދުގާރަކަން، އަދި އެބައިމީހުން އުމީބަގާ ދަރުކާރިޔަކަން ބަކާއި އަހަރުމެންގެ ދުރާއި މުދާ ހަސްދަކަން އެބައިމީހުންނަށް ހެޔޮވާދީ، އަދި 'ކަލާނގެފާނުގެ ދީނަން އެބައިމީހުން އިސްލާހުކުރަނީކަމަށް' އެބައިމީހުންތަކާ އެމީހުންގެ ގޮތުގައި ބުނެއެވެ. ދެން މިކަންކަމާ އަހަރުމެންނަށް ދުރުވެއްޖިއްޔާ އެބައިމީހުން ކަސްތޮއްކަރި ގޮތާއި، އަދި މުސްލިމުންނާއިމެދުގައި އެބައިމީހުން ކަސްތޮއްކަރިކުރުމާ ވިޔަފާރީގެ ހިތް

ވައްކަން ގެންނެވުން ފެންވީ މިމައްސަލައާއި ގުޅޭ ކުރިން އިސްވެދިޔަ މައްސަލަ ތިބާއަށް
ސޫރަތުގެ ހުއްޖަތެވެ. ދެންފަހެ މިކަންތައް ތިބާ ދެނެގަނެވިދާނެ، އިސްލާމްދީނަށް ހަމައެކަނި
މަޒުހަބުތަކުން ދެނެގަތުން ސުންނަތުން ތިބާއަށް އެނގޭހުއްޖަތެވެ. އެހެން ފަހެ އިބްލީސާއި
ފިރުއައުނަށް އެދިނަމަ (ބައްޔާކަން) އެނގޭތޯވެ. އަދި ހަމައެފަދައިން ޙަދީޘުންނަށްވެސް،
އެބައިމީހުންގެ އަމިއްލަ ދަރިން އެނގޭފަދައިން އިސްލާމްދީނަށް ބައްޔާކަން އެނގޭއެވެ.
އެހެންއެކަމަކު އިސްލާމްދީން ވާކަން ކަނަވަރި، އެދިނަމަ އިމަމުލާރު، އަދި (އެދިނަމަށްޓަކައި)
ލޮބުވާ ޝަހީދުވާ، އަދި އެދިނަމަށްޓަކައި ބަޔަކުންނާއި ދަރިންނަމަ ލޮބުވާ އެކުވެރިވާ
އެހީތެރިވުން ދޫކޮށްލުން ކަމުގައެވެ.

- **ތިންވަނައި:** އެކަލާނގެ ފާޑުން ތެދުކުރުން އެކަލާނގެ ފާޑަށް ތަބާވުމަށް ފެންނަ ﷲ ތަޢާލާ
ރަސޫލާ ނަބީންނައްބާކާމާއި، އަދި އެކަލާނގެ ފާޑަށް ދިގުކުރުމު އަދި އެކަލާނގެ ފާޑަން އުޅުއްވަން ﷲ
ތަޢާލާ އެކަލާނގެ ނަބީންނައްބާކަން ތިބާގެ ހިތުމައްޗަށް ގެނައުމެވެ. ދެންފަހެ ތަޢުރީފުގެ
އިޚުލާސްތެރިކަމަށް ދަރުވާޅުގެ މިހުންގެ އިޙްސާސްކުރުމާއި، އަދި އެތަޢުރީފުޔާ ﷲ އާއި އެކަލާނގެ
ރަސޫލާގެ ދިންކަމަށް އެބައިމީހުން އިޙްސާސްކުރުމާއި، އެހެންއެކަމަކު އެތަޢުރީފުގެ ދިނަން
ވަރުއަށްމިހަރު އެބައިއެއްގެ ތޫދުއްތަވާ ހަވާރިޔުންގެ ތެރިއިންވާ މިހެއްކަމަށާއި އަދި ބައްޔާގެ
މަތީގައި ހުރި މިހަރު އެތަޢުރީފުގެ ދިންދުޅު ރިޔާއަރާ އެދިނަންނ އެއްކަހެރިތޯވާ، އެދިނުން
މިސްތަކުން ދުރުކުރުން މަނާކުރާ މިހާރުކަން އެއިސްލާމީދީނަށް ބޭނާ ބޭނުމާއި، އަދި
ހަމައެފަދައިން އެއިސްލާމީދީނަށް ޝިރުކަން އިޙްސާސްކުރުމާއި، އަދި އެބައިމީހުންގެ
ބޭނުންކަމުގައިވާ: 'އަހަރުމެންގެ ގާތުގައި އެޙުއްބަކަން އަހުލަކަށްކުރާ ޙުއްބެއް
ނުވެއޭ' މިކަންތަކާއިމެދު ތިބާ ވިސްނާ ފިކުރުކުރުމަށް (އަޞްއިލް ކުރުވަނިވި ކަންތައް
ތިބާއަށް އެނގެންދާނެތޯވެ.) އަދި ކިޔައްމަ އެއިސްލާމީދީނަށް ދަރުވާކަން މިހުންގެ ޖަހާދަރި
ޙުއްބަތްކަގެ އަހުލުވެރިންނާއި އެކަމާއި އެބައިމީހުން އެކުރާކަމަށް އެނގިގެންވާ ޖަހާދެވެ. އަދި

އެބައިމީހުންނާއި ވަކިވެގަތުއްޖެ މިހާރުގެ ދުނިޔޭގައި ޚިޔާލީ ހުރިހާ ބައިވެރިންނަށް އެބައިމީހުން ބުނެއެވެ.

ދެންފަހެ ތިންވަނަ މައްސަލަ ދެނެގަންނަން ޖެހޭ ގޮތަށް އިންސާނާ އެމައްސަލަ ދެނެގަނެފިނަމަ، އަދި އެބައިމީހުންގެ ވާހަކައާއެކުގައިވާ: 'ތަޢުލީމަކީ الله އާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާގެ ދީނުކަމުގައި، އެހެންނަމަވެސް ކޮންމެހެންވެސް އެތަޢުލީމަކީ ފޮނުވައިލެއްވި ކޮޅެއް ދެކެވޭ އިޚްތިލާފުތަކުގެ ދެކޮޅަށް ހުއްޓުވުމަކީ، އަދި ޤުރުއާނުގައި ބުނާ ފިޔަވަޅަކަށް އެކަށީގެން ހުރި ތަކެތި ކަމުގައި، އެކުލަވާލުމަކީ (އެބަޔަކަށް ތަބާވާން ޖެހެނީ) ބޭނުންވާ ޖަމާޢަތް އެބައިމީހުންނަކީ، (އެކުލަވާލުން) އެބައިމީހުން އެއިރު ބަޔަކުގެ ކަމުގައި ކަމަކީ، އަދި އެބައިމީހުންނާއި ދުރުގައި އެބައިމީހުން އެކުރަނީ ކޮބައިތޯ ކުރިމަތިލާކަމުގައި ނުބައިކަން ކުރާ ޢަމަލުތަކެއް ގަބޫލުކުރުމަކީ އެކަށޭނަ ހަމަ ޤަބޫލުކުރާ ގޮތެއް ހިލޭ ޙައްޤުތަކުން، އެންމެ ނަމޫނާ ޢަމަލުތައް ކަމަށް ޙަދީޘްތަކެއް ހިލޭ ޖަމާޢަތުގެ ޢަދަދަކީ އިސްލާމީ ޢިލްމުވެރިންނަށް ކޮބައިތޯ ބުނެވޭނީ ކަމަށްވާ ކަމެއް ދެކެވޭ ހިލޭ ޖަމާޢަތުގައި الله ތަޢާލާގެ ކުރަންވާ ފަރުމާނުތަކެއް ނުހަމަ ގޮތުގައި ހާމަކުރަނީ ކަމެއްވެ. އަދި އެކަންކަން ދެނެގަތުމަށް ތިބޭ الله އާއި ދުރުގައި ތިބޭ ނަފްސާނީ ދުރުގައި ޖަމާޢަތެއްގެ ދެނެގަތުން އެއްވެސް ބޭނުމެއް ނެތް ދުރުގައި އެބައިމީހުން ކަމެވެ. ދެން އާންމު ބައިމީހުން ނަފްސާނީ (ހަވާ) ދެނެގަތް، އަދި އާންމު ފަރު ޙައްޤު ދެނެގަތުމަށް ކިޔާ ކަމެއް ފުރިހަމަކުރެއްވުން. ދެންފަހެ ހިލޭ ޙައްޤު ދަނޑިވަޅު ރިވެތިވާ ސަބަބު ހިތްއާދޭ ވިސްނައިލުން ގިނަ އަށްޑުވަންޏަށް ޖަމާޢަތްވުމާއި ދެކޮޅަށް އެކުލަވާލައި އަދި ކޮންކަހަލަ ފާލެއްތޯ!؟

- ހަތަރުވަނަ މައްސަލަ ދެނެގަންނަންވީ ކަމަކީ الله ތަޢާލާ އެކަލާނގެ ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم އަށް ފޮނުއްވި ފޮނުއްވީ ކަމެވެ:

{وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ.}[4]

މާނައީ: "ހަމަކަށަވަރުން، ކަލޭގެފާނަށާއި، ކަލޭގެފާނުގެ ކުރީގެ ރަސޫލުންނަށް ވަޙީ ކުރައްވާފައިވެއެވެ. ކަލޭގެފާނު ޝިރުކުކުރައްވައިފިނަމަ، ކަލޭގެފާނުގެ ޢަމަލުތައްވެސް ބާޠިލުވެއްޖައިސްކަން ކަށަވަރެވެ. އަދި އާޚިރުން ކަލޭގެފާނު ވާނީ ގެއްލިގެންވާ މީހުންގެ ތެރެއިންކަން ކަށަވަރެވެ."

(ކުފުރުގެ) އެންމެ ބަޔެއް ބުނުމަން، ނުވަތަ ކުފުރުގެ ބަދަލެއް އެންމެ ފުރަތަމަ ކުރުމަން އެމުޝްރިކުން އެކަލޭގެފާނުގެ އަރިހުން އެދުނެވެ. އަދި އެފަދައިން ކަންތައް ކުރައްވައިފިނަމަ އެމީހުން އިސްލާމްވާނޭކަމަށް ބުނެ ވައުދުވިއެވެ. (މިވާހަކަތަކުން) ތިބާއަށް އެނގިގެންދާނީ އިންސާނުންގެ ތެރެއިންވާ އެންމެ އިޚްލާޞްތެރި އަދި އެންމެ ހެޔޮކަންތައް ގިނަވެގެންވާ އިންސާނާ އެހެން ބަޔަކު އިސްލާމްދީނަށް ގެންނެވުމަށްޓަކައި ނުކުރާ ބާރުގައިވެސް ޝިރުކުގެ ކަތިމައް ބޭނުންކުރައްވައިވާނަމަ އެކަލޭގެފާނުގެ ޢަމަލުތައްވެސް ބާޠިލުވެގެންދާނޭ އަދި ގެއްލިގެންވާ މީހުންގެ ތެރެއިންވެގެންދާނޭ ކަމެވެ. ދެންފަހެ ވިސްނުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ الله ތަޢާލާ މައްކާ ފަތަޙަކުރެއްވުމަށް ދުރުވެރިކުރެއްވައިފިމަން ގަސްދުން ނަބިއްޔާ صلى الله عليه وسلم އާއި އެކަލޭގެފާނުގެ ޞަޙާބީން ޙައްޖުކުރެއްވުމުން މަނާކުރުމުންތަކުރައިން (މިއަދުގެ އިސްލާމް) ޢަދުރުވެރިން ބައްޖުވުން މަނާކުރެއްވީ ބައްޖުވުމަށްޓަކައި އުމްރާކުރުންގެ ދުރުވެރިންގެ ބިރުވެރިކަމުގައި ދޫކޮށް، އަދި އެބައަށް ސަވާބަ ޝިރުކުގެ ބަސްބުނުމާ މިހާ ބޮޑު ކަންތަކެއްވެ!

[4] الزمر: ٦٥

ފަހެ މިކަންތައް ރަނގަޅަށް ވިސްނި ފަހުމްވުއްޖެ މިހާހަށް، الله ތަޢާލާގެ ޙަޟްރަތުގައި ތައުބާވުމުގެ ދެފަރާތައި ސުލްޙަވުމުގެ ދެފަރާތް ހުރި މިންވަރު މަޢުރޫފްކޮށް އެނގުމަށް (މިސްރާން) ހުއްޓިގެންދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ތިބާއަށް މިކަންތައް ހަމަޖެހުން އަހަރު ފަހުން އެނގޭނެހެން ތިބާއަށް ހުރި ހުށަހެޅުމެވެ. އަހުރެން މިޔަސްފުރުޅާއި ފުރިހަމަކަން މަޢުރޫފްކޮށް ދެފަރާތުގެ ވަރަކަށެވެ. އެއީ ކުރަހަމުން ތަކެތިން ތިއްބެވުމުގެ މިންވަރު، އެކަމުގެ އިޙްތިޔާރުކަމާ ނުލާ ބަދަލުވެގެނެވެ ވުޖޫ ގެއްލުނުކަން ތިބާ ދަރުދަރޭގައި ދަރިވަރުންނެވެ.

- **ފަސްވަނައީ:** ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ގެންނެވި ހުރިހާ ކަމަކަށް އީމާންވުން އަކަތަގެ ފުރުސަތު ފަރުސަތުދަރުވަރަށް ފަރާތުގައި ފަރުދުގެ ސަބަބުން ސަޖިދަވުމެވެ. ދަރުވަރެ އެކަމެ ތަރުޢީން އެއްބަދަލު އިޖާބަވެ އަހަރު ބަދަލު ކަށަވަރު ދިނުމަށް، ރަނގަޅަށް ވިސްނާ ކޮށްޕާވިސް ކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި ކިއްޔަ، ޒުރާރުގައި އަކަށް ބުނާލައިގައި އިމާންވުން ކަމުދުވަރުވެސް (ފަރުސަތު ދެރަނުވެދާނެއެވެ.) ދަރުވަރެ މިސްކީނުގެ ތަރުގައި ނަވާދުކަން ހާދަހިލާ، އަދި ބަރާވެރިޔާ އެމަށްކަމުގެ ދުރުކުރާ ބަރާ، އެހެންނަމަވެސް އަނެއްހާއަށް ތަރިކަ ގުދުރަތުން ވާރުތަކާރު، އަދި އިމަރުވާކަރުން ޖެހުން ގޮތާ އެއީކަމަށް ދަރުވާކަށް މިހުރިއެވެ. އަދި ކިއްޔަ، އެކުރިއެއް އަނބަކަނބަލުން ޒާލިމްވުމުން އަނެއްހާއަށް ވާރުތަކާރު މިހާކަށް އެކުރިއެއް ހެތެރޭކަން އިސްކާރުކުރުމެވެ. ނުވަތަ (މިސްކީނުގެ ތަރުގައި) (ވަރިވެފައިވާ ނުވަތަ ފިރިމަރުވެފައިވާ) އަނބުނާ އިއްދަ ހަމަކުރަން ޖެހޭ އެކަމެ ފިރިމީހާގެ ގެގައި ކަމަށް އިސްކާރުކުރުމަށް ހުރިހާއެވެ. އެއީ الله ތަޢާލާ ހުކުމް ވަޙީކުރައްވާފައިވާ ކަން އެކާ ދަރުގެންވާ ބާރުގައެވެ:

{...لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ...} [5]

[5] الطلاق: ١

މާނައީ: "...ތިޔަބައިމީހުން އުކަނިބަތުންގެ ގެތަކުން އުކަނިބަތުން ނުނުކުންނަވާ! އަދި އުކަނިބަތުންނާއި ނުނިކުންނަ ހިނިކަމާވެ! ފަރުވާ ހުޅުދުކަން ބޮޑުވެގެންނާ ފާހިޝަކަމާއި އުކަނިބަތުން ގެންސޮއްޗާ ދުރުވެއްޖެވެ..."

އަދި ފިރިމީހާގެ ގޭގައި އުޅަންޖެހޭ އިއްދަ ހަމަވުމަށް ދުވަސްވަރުގައި އުއްގެތަކުން ވާނެ އުކަނިގެންނާ ކަމެއް ނޫންކަމަށާއި، އަދި އަޅުވެރިކަން އެނގެ އުކަނިގެންނާ ގުޅޭ އެގޮއިން އުޅަންޖެހޭ ނުކުންނަކަމަށް އޭނާ ދަޢުވާކުރެއެވެ. އަދި (މުސްލިމުންގެ ޚަލީފާގައި) މުސްލިމުންގެ ސަލާމަތްކުރުމަށް އިސްލާހުކުރާ މީހުންވެއެވެ. އެއީ (މުސްލިމުން އުކަނު އަށްކަނާ ސަލާމަތްކުރުން) الله ޝަރުޢުކުރައްވާފައިވާކަން އެނގޭބާރު، އެއްޗެއްކަމުގެ އަޅާ ފަރިތަވެފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ތަރުއްޖަމާން (ސަލާމަތްކުރުމަށް) އަނބުރާ ފޮނުވައިގެ ސަލަބުންނެވެ. ފަހު މިފަދަ މީހުން ކަފަރުވާހުއްޓެވެ. އެހެން ކަންނޭ ފޮނުވޭ އެއްބަޔަށް އިމާންވެފައި ހަނދުމަކުރުމަށް ކަފަރުވިއެވެ. އެއީ ކުރެވިދާނެކަމަށް އިއުތިރާފުވެ އަދި ތަނަވަސްކަމާ الله ގެ އަމުރުފުޅުކަމަށް ޤަބޫލުކުރާ ބަލާ، ޖިހާދުކުރާ މައިންބަފައިންނަށް ހުރުކުރިހެން ދުލުރުގެ ފަރުވާ ފާފައަށް އަރައިގަތުމަށް ނުވަތަ ފަރުސަތުދެވޭނެކަމެއް ދުލުރުގެ މިހާރު ހިތާފަރުވެވެ.

އަދި ދަންނާނެވެ! އަހުރެން މިދިން މިތުރާ ތިބާއަށް ބަޔާންކޮށް މިދިނީ ތިބާ އުކަނިބަކަށް ބަލާ ފިޔަވަޅު އަޅާ (އުމާއި ވަރަށްބޮޑުވެގެންނާ ގުޅުކަނޑާއި ދުރުގެތިމަހުރެވެ.) އެހެން ފަހު މިސްކީނުންގެ ދުރުގައި މިފަދަ ކަނޑައެ ގިނަވެގެންވެއެވެ. އަދި الله ތިބާއާ ދުރުއާންގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ކަނޑައާގައި އުބަމީހުން ހިލާފުވެއެވެ. އަދި އުބަމީހުންގެ ގޮތުގައި ހުރިކަމީ އުބަމީހުންގެ އަހުލުވެރިންގެ ދުރުގައި ފަރިތަވީ ޖާހިލުވެފައިވާ ކަލުކާވެ. އަދި އެއްވެސް މިހަކު الله ތިބާއާ ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ފަރައިން ޖަމާލުކުރުން، ޖާހިލުވެފައިވާ ކަނޑައަ ދުރުގައިފިނަމަ އުބަމީހުން އުމިހަކު ޢިލްމުކުރުން އުމިހަކު ވިސްނުންކުރި ކުރުއަކަނހަދައެވެ. އެއީ ކުރެވިދާނެކަމަށް އިއުތިރާފުވެ ބަލާ، އަދި الله ތިބާއާ

ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ކަންތަކަށް އީމާންވާ ހާލު (ހަރާމްކަމުގައި) ކުރާ ނުވަތަ (ފަރުޟުވެގެންވާކަމުގައި) ދޫކޮށްލާ މީހާއާއި ހިފާތަކެވެ.

އަދި ދަންނާނެވެ! މިފަސްވަނަ މައްސަލައަކީ އަހަރުމެންގެ މިޒަމާނުގައި މުސްލިމުންނަށް އެންމެ ނުރައްކާތެރިކަން ބޮޑުވެގެންވާ އެއްމައްސަލައެވެ. އެއީ އިސްލާމްދީން ބީރައްޓެހިވެގެންވުމުގެ ސަބަބުންނެވެ. والله أعلم.